

Kraftsamling – inriktning av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret.

Försvarsberedningens rapport 19 december 2023

Sofie Jacobsson
Beredskapsöverläkare
Hälsa- och sjukvårdsförvaltningens stab
Region Västerbotten

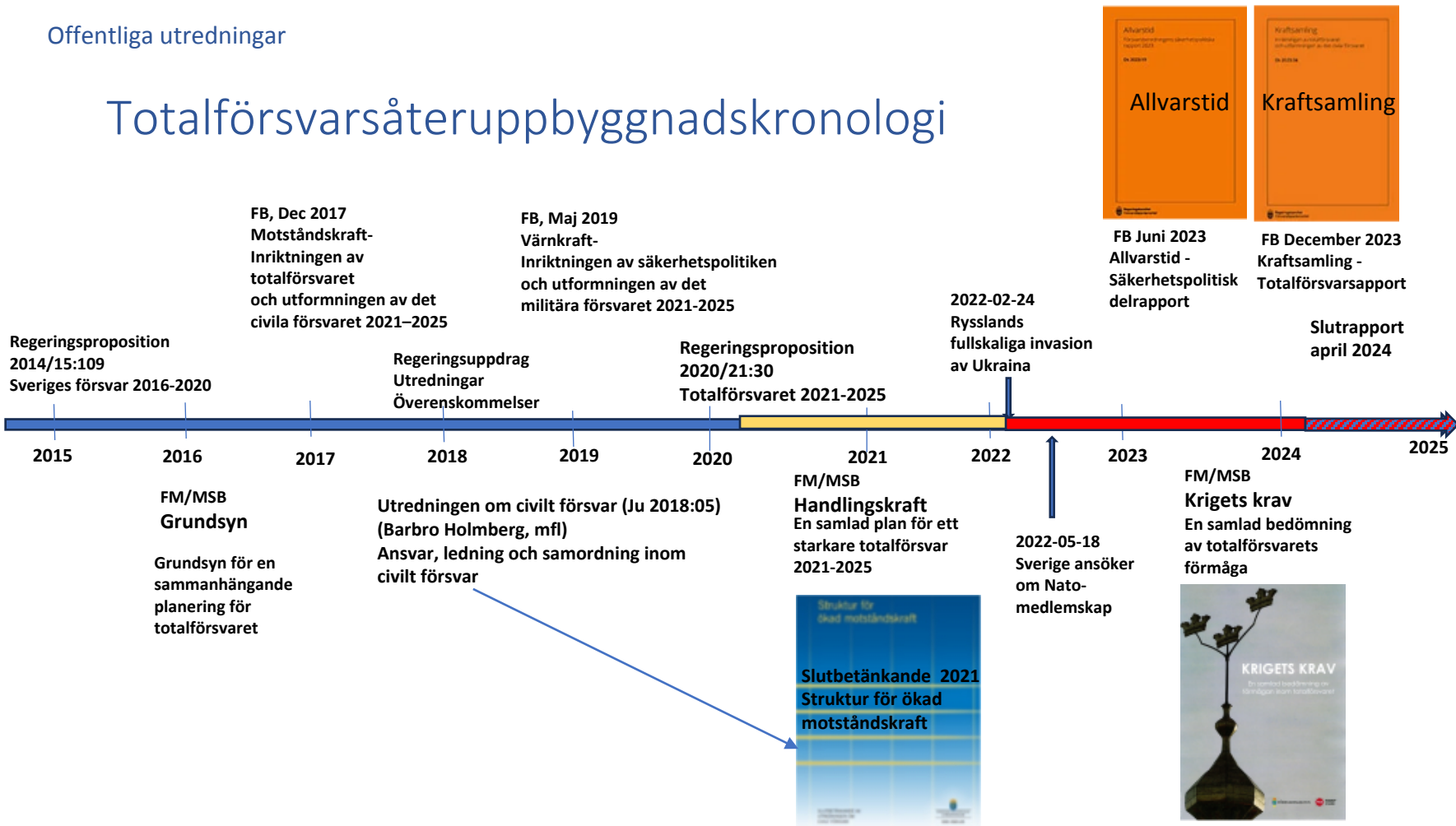
Försvarsberedningens arbete

- En parlamentarisk grupp, gemensam syn på totalförsvaret.
- Kontrollstation, april 2023
- Allvarstid, säkerhetspolitisk rapport juni 2023
- Kraftsamling, totalförvarsrapport december 2023 (342 sidor)
- Rapport om militärt försvar och den samlade ekonomin, 26 april 2024
- Totalförvarsproposition, dec 2024

Direktiv till försvarsberedningen dec 2022

- *Försvarsberedningen ska i en första etapp analysera viktigare förändringar i den internationella utvecklingen globalt med särskild betoning på Europa och Sveriges närområde. Erfarenheter från Rysslands anfallskrig mot Ukraina ska ägnas särskild uppmärksamhet. Försvarsberedningen ska utifrån detta redovisa sin bedömning av omvärldsutvecklingen och sammanhängande konsekvenser för svensk försvars- och säkerhetspolitik. I det senare ingår följder av ett svenskt medlemskap i Nato med tillhörande prioriteringar för svenskt vidkommande samt en översyn av försvarspolitiska utgångspunkter och mål.*

Totalförvarsåteruppbyggnadskronologi

Centrala slutsatser - Tid för handling

- Höjd beredskap och krig som dimensioneringsgrund.
- Tydligare lednings- och lydnadsförhållanden i det civila försvaret och ett omformat MSB.
- Ett sammanhållet ekonomiskt anslag för civilt försvar.
- Nytt ekonomiskt försvar, inklusive återupprättat system för krigsviktiga företag.

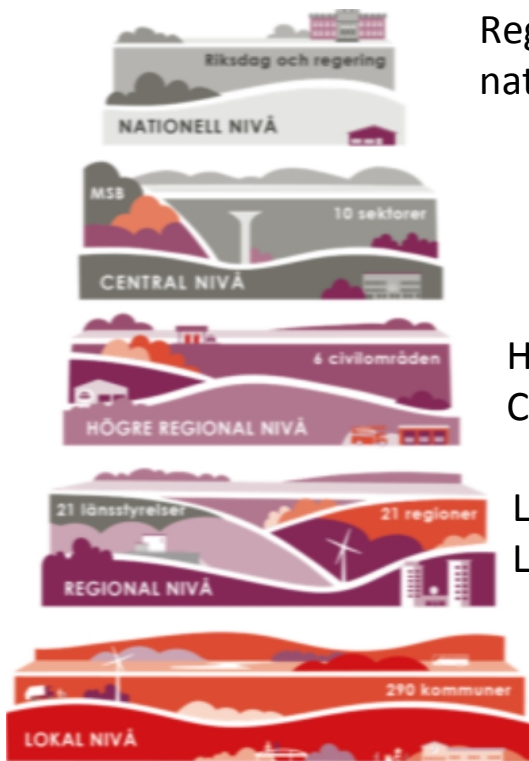
Tydligare lednings- och lydnadsförhållanden

- Totalförsvaret behöver ledningsstrukturer som i fredstid kan åstadkomma en sammanhållen planering för att verksamheten ska kunna genomföras även under de svåraste av påfrestningar.
- Vid höjd beredskap och krig ska ledningsstrukturerna borga för att samhällets samlade resurser kan fördelas, inriktas, prioriteras och samordnas för att åstadkomma största möjliga försvareffekt.

Ett omformat MSB

- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap omformas till **en myndighet till stöd för regeringens samordning av det civila försvaret.**
- Förändringar:
 - Ansvar för den **nya sektorn för planering, ledningsförmåga och samordning inom det civila försvaret.**
 - Ansvar för att **hålla samman arbetet med det nya ekonomiska försvaret. På sikt överväga egen myndighet.**
 - Överföra uppgifter för psykologiskt försvar till Myndigheten för psykologiskt försvar.
 - Överväga att flytta cybersäkerhet samt räddningstjänst och befolkningskydd.
 - Delar av samordningsuppgifterna bör i stället ingå i sektorers och civilområdets ansvar.

NIVÅINDELNING OCH CIVILOMRÅDEN

Regering med kansli,
nationell nivå

Central förvaltning, stab,
MSB eller annan myndighet
visst föreskriftsbemyndigande?

Högre regional förvaltning
CIVO Föreskriftsbemyndigande?

Lägre regional förvaltning
Lst, Regioner

Lokalförvaltning
Kommuner

NORRA CIVILOMRÅDET
Västernorrlands, Jämtlands,
Västerbottens och Norrbottens län
ANSVARIG LÄNSSTYRELSE
Länsstyrelsen i Norrbottens län

En ekonomisk ram för civilt försvar

- Försvarsberedningen anser att ett sammanhållet anslag för civilt försvar bör inrättas, för åtgärder av betydelse vid höjd beredskap
- Investeringar, vidmakthållande och transfereringar bör samlas i ett, eller ett begränsat antal, anslag inom dagens utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap.

Förstärkt ekonomiskt försvar och Fyra nya beredskapssektorer

K-företag

Utrikeshandel
Kommerskollegium

Försörjning med industrivaror
*Mynd. till stöd för regeringens
samordning av det civila försvaret*

Arbetskraftsförsörjning
Bör utredas vidare

Planering, ledningsförmåga och
samordning
*Mynd. till stöd för regeringens
samordning av det civila försvaret*

”Beredningen utesluter inte att det kan behövas ytterligare beredskapssektorer framöver.”

Cybersäkerhet
Psykologiskt försvar
Skola och förskola
Migration

290 kommuner

10 BEREDSKAPSSEKTORER

EKONOMISK SÄKERHET

Försäkringskassan

Arbetsförmedlingen
Pensionsmyndigheten
Riksgälden
Skatteverket
Statens servicecenter

ELEKTRONISK KOMMUNIKATION OCH POST

Post- och telestyrelsen

MSB
Svenska kraftnät
Trafikverket

ENERGIFÖRSÖRJNING

Energimyndigheten

Energimarknadsinspektionen
Strålsäkerhetsmyndigheten
Svenska kraftnät

FINANSIELLA TJÄNSTER

Finansinspektionen

Riksgälden
Riksbanken*

FÖRSÖRJNING OCH GRUNDDATA

Skatteverket

Bolagsverket
Lantmäteriet
Myndigheten för digital förvaltning

HÄLSA, VÅRD OCH OMSORG

Socialstyrelsen

E-hälsomyndigheten
Folkhälsomyndigheten
Läkemedelsverket

LIVSMEDELSFÖRSÖRJNING OCH DRICKSVATTEN

Livsmedelsverket

Jordbruksverket
Länsstyrelserna
Naturvårdsverket
Statens veterinärmedicinska anstalt

ORDNING OCH SÄKERHET

Polismyndigheten

Kriminalvården
Kustbevakningen
Säkerhetspolisen
Tullverket
Åklagarmyndigheten
Domstolsverket

RÄDDNINGSTJÄNST OCH SKYDD AV CIVILBEFOLKNINGEN

MSB

Kustbevakningen
Länsstyrelserna
Polismyndigheten
Sjöfartsverket
SMHI
Strålsäkerhetsmyndigheten

TRANSPORTER

Trafikverket

Luffartsverket
Sjöfartsverket
Transportstyrelsen

Sektorsansvarig myndighet har i uppgift att leda arbetet med att samordna åtgärder, driva på och stödja arbetet inom sektorn, verka för samverkan och samordning med andra aktörer.

* Riksbanken ingår inte formellt i sektorn men deltar i arbetet då de är en myndighet under Riksdagen.

21 regioner

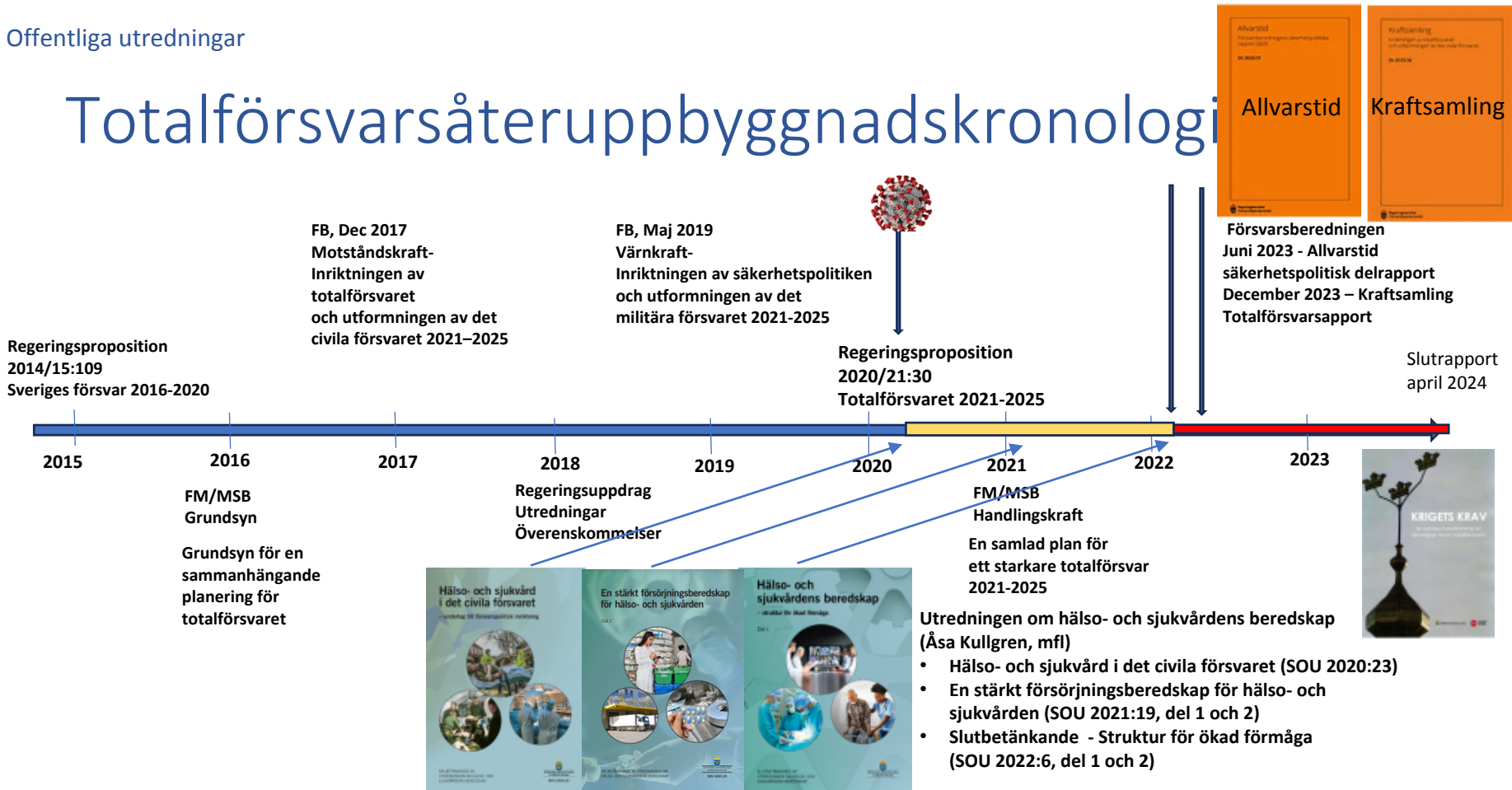
FM

Näringslivet

Totalförsvarsåteruppbyggnadskronologi

Hälso- och sjukvård i totalförsvaret

- Sjukvårdens betydelse som stöd till Försvarmakten och allierade, för upprätthållande av tillit till myndigheter och för försvarsviljan hos civilbefolkningen och stridsviljan hos soldater.
- Ett Natomedlemskap innebär att utländsk sjukvårdspersonal behöver kunna verka på svenskt territorium både i fredstid och i krig vilket ställer krav på samverkansformer och att regler för utövande av legitimationsyrke är utredda

Hälsa- och sjukvård i krig

- Masskadeutfall, konventionella och icke-konventionella vapen
- Folkrätten följs inte
- Indirekta effekter som skador eller sjukdomar till följd av brist på mat, vatten, sanitet, värme, förnödenheter, utebliven sjukvård
 - epidemier
 - svåra psykologiska trauman
 - olyckor och akuta och sjukdomsfall
 - kroniska sjukdomar och funktionsnedsatta
- Normala prioriteringsprinciper kan inte upprätthållas

Sjukvårdens kritiska beroenden

- Personal (antal och kompetens)
- Lokaler (funktionella och robusta)
- Materieförsörjning, inklusive läkemedel, blod och blodprodukter
- Driftssäkerhet - energi, el-, gas- och vattenförsörjning samt IT
- Transportförmåga
- Ledning, samband, samverkan,

Utmaningar för hälso- och sjukvården

- Fragmentiserad och spridd på flera aktörer - regioner, kommuner, privata aktörer
- Vård utförs i hemmet, på särskilda boenden, i primärvård, öppen och sluten vård
- Robust infrastruktur saknas hos vissa vårdutförare (ex. el, vatten, gas, IT)
- Antalet akutsjukhus har minskat under de senaste decennierna, samtidigt som specialiseringen mellan dem har ökat – antalet vårdplatser har minskat
- Hela vårdkedjan och samtliga aktörer måste tas med i planeringen
- Förmågan att ställa om måste förbättras

Försvarsberedningen om kapacitetsökningsförmåga

- Förmågan till att uthålligt öka antalet vårdplatser, särskilt för akutkirurgi och intensivvård, är den enskilt viktigaste för hälso- och sjukvården vid höjd beredskap och krig
- att regionerna ska ha möjligheten att vid krig kunna dubblera antalet fysiska vårdplatser jämfört med fredstid, med en bemanning och tillgång till läkemedel och sjukvårdsmateriel som är möjlig under sådana förhållanden.
- att i de geografiska områden som blir hårdast drabbade kommer vårdbehovet att vara betydligt större än så, vilket kommer att ställa stora krav på ännu större kapacitetsökning, samarbete mellan regioner och prioriteringar mellan patienter samt en väl fungerande styrning.

Försvarsberedningen anser

- att det är angeläget att regionerna prioriterar arbetet med att planera för att kunna hantera masskadeutfall.
- att det är angeläget att höja driftsäkerheten på hälso- och sjukvårdens fastigheter under störda förhållanden, inom ramen för SSIK.
- som stöd för att växla upp beredskapsarbetet har Socialstyrelsen tagit fram underlag för
 - masskadeplanering
 - kapacitetsökningsförmåga
 - samordning av sjukvårdstransporter
 - investeringsprogrammet "Sjukvårdens säkerhet i kris och krig" (SSIK)

Försvarsberedningen anser angående omdisponering av vårdplatser att

- omdisponeringsarbetet kommer att kräva prioritering av bland annat vårdplatser och intensivvårdsresurser. Möjligheten att ställa om vårdinrättningar för omhändertagande av traumapatienter ska också övervägas och planeras. Det kan röra till exempel vårdcentraler och veterinärmottagningar.
- Planerna ska även omfatta privata vårdgivare. Privata vårdgivares tjänster vid höjd beredskap och krig kan hanteras via det av beredningen föreslagna nya systemet för krigsviktiga företag

Försvarsberedningen anser angående förberedelser och planer för höjd beredskap och krig att

- de bör utgå från Försvarsmaktens operationsplanering och samordnas inom totalförsvaret. Viktigt att arbetet präglas av realism och insikt om reella förutsättningar och begränsningar hos såväl den militära som civila hälso- och sjukvården.
- de bör ta sin utgångspunkt i beräkningar rörande skadetyper och antal skadade och döda i krig.
- planeringen behöver ta hänsyn till situationer med störningar i andra samhällsfunktioner, såsom el-, vatten- och läkemedelsförsörjningen samt inom transportsektorn.
- behandlingsmetoder, ambition och prioriteringar ska kunna anpassas efter antalet patienter, skadenivåer och tillgången till sjukvårdsresurser för att kunna ge tillräcklig vård för att så många som möjligt ska överleva. Sådan omställning behöver förberedas och övas.

Försvarsberedningen anser angående civil-militär samverkan om sjukvård

- att rutiner för samverkan och ledning mellan militärregioner, civilområden och civila sjukvårdshuvudmän måste utvecklas.
- att det finns behov av särskilda beredskapssjukhus. Avser akutsjukhus som har särskild förmåga att öka antalet vårdplatser, särskilt för vård av trauma och andra krigsskador.
- att de ska ha en fastställd krigsorganisation med personal, lokaler, utrustning samt förmåga till adekvat ledning, koordinering och beslut. Det är en fördel om de även har tillgång till skyddade lokaler.
- att beredskapssjukhus ska finnas på Gotland och i Norrland.
- att det ska förberedas för reservsjukhus, exempelvis skolor och större samlingslokaler som kan istandsättas som sjukhus.

Sammanfattningsvis – prioriterade områden Hsjv

- Nationell masskadeplan samt planering för masskadehändelser i regioner och kommuner.
- Förmåga att avsevärt kunna öka antalet fysiska vårdplatser.
- Tillgång till personal med katastrofmedicinsk kompetens
- Sjuktransportförmågan i det civila försvaret behöver stärkas.
- Försörjningsberedskapen avseende sjukvårdsprodukter inklusive läkemedel behöver stärkas
- Civil-militär samverkan måste utvecklas

Frågor?

Kapacitetsökningsförmåga (PLUS)

- **P**ersonal (antal och kompetens)
- **L**okaler (robusta och funktionella)
- **U**trustning (sjukvårdsmateriel, läkemedel, blod, medicinteknisk utrustning, osv)
- **S**tyrning (planer, riktlinjer, förmåga till ledning, koordinering och beslut)

Totalförsvaret 2021–2025 (prop. 2020/21:30)

Prioriterade områden inom hälso- och sjukvårdens arbete med civilt försvar

Beredskapsplanering
som omfattar hela
vårdkedjan

Ökad förmåga att ta
hand om många
skadade

Ökad motståndskraft
i lokaler och digitala
system

Samordning av civila
och militära
sjuktransporter samt
förstärkningsresurser

Översyn av
regelverken kring
personalförsörjning

Utbildning och
övning

Ökad lagerhållning av
sjukvårdsprodukter

Förstärkt försörjning
av blod

(Dricksvatten och
livsmedel)